

Criteria

Sector

- ☒ vmbo
- ☒ havo / vwo
- ☒ mbo
- ☒ ho

Thema

- ☐ Visie, beleid en kwaliteit
- ☒ LOB-leeromgeving
- ☐ LOB-programma
- ☐ Studiekeuze/ studiesucces
- ☐ Loopbaangesprek
- ☐ Doorstromen
- ☐ Arbeidsmarktinformatie
- ☒ LOB-documenten
- ☐ Ouderbetrokkenheid
- ☐ Professionalisering
- ☐ Samenwerking
- ☐ Kansengelijkheid

Jaartal

- ☒ 2025
- ☐ 2024
- ☐ 2023
- ☐ 2020 - 2022
- ☐ 2015 - 2020
- ☐ < 2015

Soort publicatie

- ☐ Proefschrift
- ☐ Inaugurale rede/ lectorale rede
- ☒ Onderzoeksrapport
- ☐ Samenvatting onderzoeksrapport
- ☐ Artikel

ALGEMENE GEGEVENS

Titel	Leren van loopbaanoriëntatie en - begeleiding in de praktijk. Een analyse van succeservaringen
Auteurs	Daphne Wiersema & Mieke van Diepen. Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad
Hyperlink volledig onderzoek	https://www.hva.nl/onderzoeksresultaten/2025/3/leren-van-loopbaanorientatie-en--begeleiding-in-de-praktijk

SAMENVATTING

Samenvatting van het onderzoek

Nederlandse jongeren en jong-volwassenen maken op verschillende momenten in hun schoolloopbaan keuzes die impact hebben op hun loopbaan. Om hen hierin te ondersteunen, bieden onderwijsinstellingen in het vo, mbo en ho loopbaanbegeleiding. Deze loopbaanoriëntatie en - begeleiding (LOB) is niet alleen gericht op het maken van een specifieke loopbaankeuze, zoals de keuze voor een profiel in het vo of de keuze voor een opleiding, maar is ook gericht op de ontwikkeling van zogenaamde loopbaancompetenties die het mogelijk maken zelf regie te voeren op de eigen loopbaan.

Het Expertisepunt LOB ondersteunt vmbo-, havo-, vwo-, mbo-, en hbo-scholen bij het versterken van de loopbaanontwikkeling, -oriëntatie en -(studie)begeleiding van jongeren. Dit doen ze onder meer door voorbeelden uit de praktijk van LOB te delen op de website. Een praktijkvoorbeeld op de website is een voorbeeld van een praktijk waarin een onderwijsinstelling een LOB-activiteit vormgeeft waar de onderwijsinstelling positieve ervaringen mee heeft en betrokkenen enthousiast over zijn. De praktijkvoorbeelden worden op de website samengevat in een beschrijving of interview, vaak aangevuld met ander materiaal, en kunnen andere onderwijsinstellingen inspireren voor hun eigen praktijk.

Inmiddels bevat de databank ruim 200 praktijkvoorbeelden. Het huidige onderzoek geeft een antwoord op de vraag wat maakt dat deze praktijken als een succes worden ervaren. Voor het onderzoek is een document-analyse uitgevoerd van 65 praktijkvoorbeelden. Een deel hiervan was niet direct gericht op jongeren zelf, maar op het versterken van de loopbaangerichte leeromgeving

LOB ONDERZOEK

binnen de eigen onderwijsinstelling en de samenwerking voor LOB met andere organisaties. De succeselementen die op basis van de analyse geformuleerd zijn, hebben ook hierop betrekking.

Op basis van de analyses zijn vijf categorieën van succeselementen geformuleerd, namelijk:

- (1) de taal van jongeren spreken
- (2) aansluiten bij basisbehoeften van jongeren [relatie, autonomie, competentie]
- (3) samen werken aan LOB binnen de organisatie [aan een LOB-activiteit, aan een loopbaangerichte leeromgeving, aan professionalisering voor LOB]
- (4) samen werken aan LOB buiten de organisatie [met de beroepspraktijk; met andere onderwijsinstellingen, met onderwijs en praktijk, met ouders/verzorgers]
- (5) materiële randvoorwaarden.

In grote lijnen komen deze succeselementen overeen met elementen die in eerder onderzoek zijn geïdentificeerd als elementen die bijdragen aan *effectief* LOB of als *succesvol ervaren* LOB. Opvallend verschil is dat de succeselementen *aansluiten bij de taal van jongeren* en aansluiten bij *de basisbehoeftes van jongeren* veel aandacht kregen in de geanalyseerde praktijkvoorbeelden en ook aanvullend is op de elementen die in eerder onderzoek naar voren kwamen. Kwaliteitsbeleid voor LOB en LOB voor specifieke doelgroepen zoals jongeren met een functiebeperking kwamen in dit onderzoek minder sterk naar voren.

De geanalyseerde praktijkvoorbeelden streefden niet alleen LOB-doelen na die sterk samenhangen met gangbare definities van LOB, zoals het versterken van de loopbaancompetenties, maar ook doelen die hiermee minder direct samenhangen, zoals het versterken van taalvaardigheid. Dit laat zien dat onderwijsinstellingen zelf een definitie van LOB hanteren welke breder is dan 'leren kiezen'.

Een aanbeveling is om zichtbaar te maken hoe deze elementen passen bij en zich verhouden tot LOB. Gezien deze enorme rijkheid in thematiek en doelgroep, maar ook in aanpak en inhoud van de praktijkvoorbeelden, zou het kunnen dat de steekproef van 65 praktijkvoorbeelden mogelijk niet representatief is voor de gehele verzameling en dat er bij een aanvullende analyse eventuele nieuwe (sub-)elementen naar voren zouden kunnen komen. Onderwijsinstellingen die LOB-activiteiten willen ontwerpen, kunnen de succeselementen die geformuleerd zijn in dit onderzoek, samen met de bijbehorende voorbeelden van concrete uitwerkingen hiervan benutten. Zo kunnen zij de kans op een succeservaring vergroten, niet alleen in de activiteit zelf, maar vooral in de loopbaan en daarmee de toekomst van jongeren. Om onderwijsinstellingen hierin te ondersteunen, zou het helpend zijn wanneer het Expertisepunt LOB een checklist of handreiking zou ontwikkelen waarin deze succeselementen overzichtelijk gepresenteerd worden, eventueel samen met de elementen voor effectief LOB. Daarnaast zou een schematische en hiërarchische weergave van de doelen en subdoelen van LOB-activiteiten onderwijsinstellingen kunnen ondersteunen om hun LOB-activiteit te positioneren binnen het grotere geheel. Hierbij wordt ook zichtbaar welke doelen nog minder

LOB ONDERZOEK

aandacht krijgen. Tenslotte kan er gestreefd worden naar meer eenduidigheid in de informatie die per praktijkvoorbeeld wordt gedeeld, bijvoorbeeld door het ontwikkelen van een leidraad of vragenlijst

TRANSFER

Wat kun je uit het onderzoek meenemen naar de LOB-praktijk?

Onderwijsinstellingen die aan de slag willen gaan met het versterken van LOB gericht op het aanbod voor leerlingen of gericht op de integratie en samenwerking in de eigen organisatie en met diverse partners daarbuiten (zoals het werkveld, ouders, alumni, en andere onderwijspartners), kunnen de succeselementen die beschreven staan in het rapport benutten.

In de rapportage (en via de links in het rapport naar de praktijkvoorbeelden) staan diverse manieren beschreven die illustreren hoe scholen concreet invulling geven aan de succeselementen:

- (1) de taal van jongeren spreken
- (2) aansluiten bij basisbehoeften van jongeren [relatie, autonomie, competentie]
- (3) samen werken aan LOB binnen de organisatie [aan een LOB-activiteit, aan een loopbaangerichte leeromgeving, aan professionalisering voor LOB]
- (4) samen werken aan LOB buiten de organisatie [met de beroepspraktijk; met andere onderwijsinstellingen, met onderwijs en praktijk, met ouders/verzorgers]
- (5) materiële randvoorwaarden.